

Eleccions sota l'ombra del passat

Les eleccions lliures a Romania el dia 20 es presenten convulsives i plenes d'incògnites, sobre el rerafons de la caiguda de Ceausescu i l'arribada al poder del Front de Salvació Nacional.

El 20 de maig, dia de les eleccions lliures de Romania, es presenta sota el signe de la convulsió al carrer i fins i tot de l'agressió física als candidats. L'herència de Ceausescu, amb tots els dimonis i fantasmes, pot més que la llibertat recuperada en desembre. Els últims cinc mesos no han pogut estructurar l'oposició, ni consolidar el govern provisional ni crear estímuls democràtics en una societat desconfiada, desorientada i dolguda.

Les eleccions seran alhora legislatives i presidencials. Una enquesta d'escassa fiabilitat atribueix un gran avantatge al Front de Salvació Nacional: els ex-comunistes dirigits per Ion Iliescu i Petre Roman aconseguirien un 79 per cent dels vots. El segon lloc quedaria per al Partit Nacional Camperol —demòcrata-cristià— que dirigeix el multimilionari Ion Ratiu o bé per al Partit Nacional Liberal que encapçala Radu Campeanu. Ratiu i Campeanu, exiliats durant la dictadura i ara candidats a president, han hagut d'aguantar tota mena d'insults i d'intents d'agressió física durant la campanya.

LA POR AL FRAU

Però al president provisional Ion Iliescu, aglutinador de les forces democràtiques durant la revolució i candidat pel Front de Salvació Nacional, tampoc no l'han deixat gaire tranquil. Al llarg de tota la campanya, el moviment assembleari anomenat Aliança Nacional per a la

Declaració de Timisoara ha ocupat el centre de Bucarest denunciant les manipulacions i les intencions de frau fins i tot abans que el frau es produeixi. Els que ocupen el carrer consideren que el procés electoral no és net pel fet que molts membres de la nomenclatura comunista són candidats i en demanen la proscripció. Iliescu i Roman han accedit a dialogar, però no han accedit a la retirada de candidatures perquè significaria el seu suïcidi polític: ells van ser membres actius del Partit Comunista —sobretot Iliescu— tot i que ara s'autodefineixen com centre-esquerra.

I els principals partits de l'oposició —camperols demòcrata-cristians, liberals i socialdemòcrates— si bé tiren llenya al foc de la protesta procuren no tirar-ne massa per no desestabilitzar el procés electoral fins al punt de no-retorn. El 20 de maig és l'única oportunitat que tenen d'aconseguir representativitat; l'única manera de guanyar àrees d'influència en l'aparell de l'estat que controla el Front de Salvació Nacional amb la col·laboració, de vegades inevitable, d'elements que van participar en la repressió i el terror. La dissident històrica Doina Cornea ja ho va dir: "cal protestar al carrer, però també caldrà anar a votar el dia 20".

LA SOSPITA DEL COLP

Quan han passat cinc mesos de les inoblidables imatges de la lluita als carrers de

Bucarest, són cada vegada més els sectors polítics europeus i romanesos que es pregunten si el 21 de desembre va haver una revolució popular o un colp d'estat. Un colp d'estat que l'haurien dirigit els sectors més ben informats del partit i de l'exèrcit que no

estaven disposats a jugar-se el futur tancant-se al bunker dels Ceausescu i perdent el tren democràtic que circulava a tota marxa pel bloc de l'Est.

Si es confirma que a Romania va haver un colp d'estat —hipòtesi que van defensar des del primer moment po-

lítòlegs i periodistes francesos— s'entendria perfectament el que va passar després: la temptació que va tenir el Front de Salvació Nacional de ser, alhora, organisme unitari i partit hegemònic a l'estil sandinista; el que elements corruptes i col·laboradors de

la dictadura continuen en el seu lloc i amb tots els privilegis; la premsa per liquidar físicament el matrimoni Ceausescu —¿premsa perquè no parlessin?— i la posterior aparició del vídeo de la farsa judicial que intenta capitalitzar —com si fos un *mèrit*— el sector fonamentalista del Front que impulsa el vice-primer ministre Gelu Voican.

Si a Romania va haver un colp d'estat, els detalls de la conspiració caldria preguntar-los al Kremlin. No seria gens arriscat afirmar que Gorbaxov podia estar molt interessat a fer caure l'última peça del dominó, l'os més difícil de rosegar, per evitar que la Romania de Ceausescu es convertís en la base de la desestabilització de la *p*-*restroika*.

Cal no oblidar que el dictador, després de la caiguda del mur del Berlín, de la destitució de Jivkov a Bulgària i de la revolució democràtica a Txecoslovàquia, s'havia quedat sol a Europa i començava a parlar de l'eix Bucarest-Pequín-L'Havana

Mentre continuen les protestes contra Iliescu, l'ombra de la Securitate encara es troba molt present. La premsa romanesa ha començat a publicar detalls sobre la policia secreta de Ceausescu. Fundada als anys 40 i tenint per model el NKVD soviètic —precursor del KGB actual—, la Securitate arribà a controlar totalment la vida dels romanesos: el control dels dissidents, la manipulació de l'economia i la direcció de l'espionatge i propaganda del règim.

El passat plana encara amb força sobre el present de Romania. I fins que no s'aclareixi, fins que no arribe la catarsi, no és gens fàcil que aquest poble maltractat confiï, oblidï ni perdoni.

Llibert Ferri

